

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U001062

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 31-03-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ступак Ольга Вячеславівна

2. Olga Stupak

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9124-1413

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: ОП 51278 Доктор філософії (PhD) (081 Право)

Дата захисту: 30-05-2025

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача: Верховний суд

Код за ЄДРПОУ: 41721784

Місцезнаходження: вул. П. Орлика, 8, Київ, 01043, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 8206

Повне найменування юридичної особи: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України

Код за ЄДРПОУ: 19485263

Місцезнаходження: вул. Раєвського, буд. 23-а, Київ, 01042, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія правових наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України

Код за ЄДРПОУ: 19485263

Місцезнаходження: вул. Раєвського, буд. 23-а, Київ, 01042, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія правових наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.27

Тема дисертації:

1. Принцип «найкращі інтереси дитини» у цивільному судочинстві України
2. The principle of “the best interests of the child” in civil proceedings in Ukraine

Реферат:

1. Дисертація є комплексним науковим розкриттям теоретичних і практичних аспектів принципу «найкращі інтереси дитини» і його реалізації в цивільному судочинстві України загалом і специфіки його прояву при вирішенні судами різних категорій сімейних спорів щодо дітей. Визначення місця й ролі дитини в дорослому світі, забезпечення її захисту та всебічного розвитку є однією з найактуальніших проблем сьогодення, від вирішення якої залежить життєздатність кожної сучасної держави. Ця проблема загострилась в Україні з 2014 року внаслідок збройної агресії РФ, особливо після повномасштабного вторгнення в 2022 році, від якої найбільше страждають діти, адже вони є однією з найуразливіших груп населення. Війна вкрала в українських дітей дитинство, бо вони втратили звичний спосіб життя та атмосферу виховання, а багато з них стали внутрішньо переміщеними особами або біженцями за межами нашої держави, осиротіли чи їх розлучили із сім'єю. Ратифікація Україною міжнародних нормативно-правових актів, що закріплюють

ювенально-правові стандарти, зокрема принципу «найкращі інтереси дитини», зумовила підвищену увагу українського законодавця до законодавчого забезпечення прав, свобод та інтересів дітей. Варто наголосити, що в Конституції України, зокрема в ч. 3 ст. 24, ч. 3 ст. 51, ст. 52, закріплені засади охорони дітей і дитинства. Водночас міжнародно-правові стандарти і конституційні приписи є лише юридичною декларацією й мають стверджуватись у галузевому законодавстві та правозастосовній діяльності. Незважаючи на те, що законодавець не закріпив в актах законодавства України (якщо не враховувати ратифіковані міжнародні нормативно-правові акти) принцип «найкращі інтереси дитини», цей принцип наразі знайшов своє визнання й широке застосування в судовій практиці у цивільних справах, що виникають із сімейних спорів щодо дітей, зокрема про визначення місця проживання дитини, про встановлення порядку участі одного з батьків у вихованні дитини, про стягнення аліментів тощо, загальна частка яких у судовій статистиці є стабільно великою. Суди майже в усіх таких справах, незважаючи на те, що вони є різними за своїм фактичним і юридичним змістом, звертаються до визначення так званих найкращих інтересів дитини та можливостей їх забезпечення. Однак з огляду на оціночний характер «найкращих інтересів дитини» підходи до розуміння цього принципу та порядку його реалізації в цивільному судочинстві при вирішенні відповідних справ є різними, що обумовлює потребу в їх аналітичному дослідженні, узагальненні й виробленні єдиного розуміння. Водночас в Україні відсутні теоретичні напрацювання щодо визначення принципу «найкращі інтереси дитини» з позиції міжгалузевого підходу, багатоаспектності прояву цього принципу під час розгляду цивільних справ, що зумовлює потребу в комплексному дослідженні цієї проблеми, що передбачає його розгляд як категорії матеріального права (поняття і складові принципу «найкращі інтереси дитини»), так і процесуального права (порядок і форми забезпечення найкращих інтересів). Розв'язання цієї проблеми створить засади для ефективного впровадження принципу «найкращі інтереси дитини» у науку сімейного права, процесуалістику та судову практику, що очевидно сприятиме вирішенню сімейних спорів без гострої емоційності їх учасників і зародженню культури правової злагоди. Зазначені обставини у своїй сукупності зумовлюють актуальність і важливість дисертаційного дослідження. Дисертація складається із трьох розділів, розподілених на одинадцять підрозділів, у яких розгляд розпочинається з розкриття теоретико-правових та методологічних засад дослідження принципу «найкращі інтереси дитини» через дослідження реалізації принципу «найкращі інтереси дитини» під час підготовки й розгляду цивільних справ до розкриття специфіки реалізації принципу «найкращі інтереси дитини» в окремих категоріях цивільних справ та вдосконалення механізмів його дії. Об'єктом дослідження є цивільні, сімейні й цивільні процесуальні правовідносини, у межах яких реалізується принцип «найкращі інтереси дитини». Предметом дослідження є принцип «найкращі інтереси дитини» в цивільному судочинстві України. Теоретико-методологічною базою дослідження стали загальні та приватно-наукові методи пізнання правових явищ, зокрема провідними методами стали: діалектичний, аксіологічний, системно-структурний, порівняльно-правовий, формально-логічний, догматичний, статистичний, прогностичний та метод юридичного аналізу.

2. The dissertation is a comprehensive academic study of the theoretical aspects and practical implementation of the “best interests of the child” principle in civil proceedings in Ukraine, clarifying its specifics in various categories of civil cases, and developing on this basis conclusions, generalizations, proposals and recommendations for optimizing the procedural actions of a judge and participants to civil proceedings during the litigation and review of a civil case. Determining the place and role of the child in the adult world, ensuring its protection and well-rounded development is one of the most pressing issues of our time, on the solution of which the authority of every nation in the modern world depends. Increased attention from the international community and Ukraine's ratification of a number of international juvenile legal standards have led to heightened focus at the highest national level by the state, represented by its bodies, on all issues related to the rights and freedoms of the child, including material and moral support for childhood, state protection of childhood, the legal status of the child, etc. (Article 24(3), Article 51(3), Article 52, etc. of the Constitution of Ukraine). Nevertheless, constitutional postulates and international standards of the legal status of the child often appear as a simple legal declaration and do not automatically protect the child from a wide variety of challenges in life during upbringing, development and growth in a family or in another environment that is defined by law. The issue of protecting children's rights and

ensuring their best interests has become especially relevant during the full-scale invasion of Ukraine by Russia, which has affected children the most as the most vulnerable subjects of law with no independent protection of their rights. Nowadays, every infant in Ukraine has had his or her childhood objectively stolen, lost the usual way of life and upbringing atmosphere, and many of them have become internally displaced persons or refugees with one of their parents (usually the mother) or relatives, seeking protection outside of our country. The predictable negative consequence is often the destruction of families, which traumatically affects the daily life of children due to violations of their rights and the inability to ensure their best interests when conflict situations between parents are transformed into court cases. As of today, family disputes, unfortunately, remain one of the most common categories of civil cases heard and reviewed by the courts. Despite the different subject matter and grounds of claims in such disputes, in many cases the court addresses the determination of the best interests of the child and the procedure for ensuring them, and the courts' approaches to understanding and manifesting the principle of "best interests of the child" are undergoing transformation. The dissertation consists of three chapters divided into eleven subsections, in which the examination begins with the disclosure of the theoretical, legal and methodological foundations of the study of the "best interests of the child" principle through the study of the implementation of the "best interests of the child" principle in the preparation and consideration of civil cases to the disclosure of the specifics of the implementation of the "best interests of the child" principle in certain categories of civil cases and improvement of the mechanisms of its application. The scope of the study is civil, family and civil procedural legal relations within which the principle of "best interests of the child" is implemented. The subject of the study is the principle of "best interests of the child" in civil proceedings in Ukraine. General and private scientific methods of cognition of legal phenomena constitute the theoretical and methodological basis of the study, in particular, the leading methods are dialectical, axiological, systemic and structural, comparative legal, formal and logical, dogmatic, statistical, prognostic and legal analysis methods.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Ступак О. В. Класифікація цивільних справ, в яких реалізується принцип «найкращі інтереси дитини». Юридична Україна. 2022. № 9. С. 29–39.
- Ступак О. Становлення та процесуальні гарантії забезпечення принципу «найкращі інтереси дитини» в міжнародних документах. Приватне право і підприємництво. 2023. Вип. 23. С. 91–100.
- Ступак О. Урахування думки дитини в цивільно-процесуальній процедурі забезпечення її найкращих інтересів: прикладний аспект. Слово Національної школи суддів України. 2023. № 3. С. 94–109.
- Ступак О. Визначення найкращих інтересів дитини під час розгляду цивільних справ, пов'язаних із вихованням дитини. Слово Національної школи суддів України. 2024. № 3. С. 158–174.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бобрик Володимир Іванович
2. Volodymyr I. Bobryk

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2152-9937

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України

Код за ЄДРПОУ: 19485263

Місцезнаходження: вул. Раєвського, буд. 23-а, Київ, 01042, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія правових наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Логвінова Марія Володимирівна
2. Maria V. Logvinova

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6416-3082

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Код за ЄДРПОУ: 02125266

Місцезнаходження: вул. Шевченка, буд. 57, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Красицька Лариса Василівна

2. Larysa Krasnytska

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9187-4445

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 20063497

Місцезнаходження: вул. Пилипа Орлика, буд. 3, Київ, 01024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Волкова Наталія Василівна

2. Nataliia Volkova

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4346-1862

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Одеська юридична академія"

Код за ЄДРПОУ: 20933314

Місцезнаходження: Фонтанська дорога, буд. 23, Одеса, 65009, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бичкова Світлана Сергіївна

2. Svitlana Bychkova

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8227-2127

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України

Код за ЄДРПОУ: 19485263

Місцезнаходження: вул. Раєвського, буд. 23-а, Київ, 01042, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія правових наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Заїка Юрій Олександрович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Заїка Юрій Олександрович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Запорожченко Аркадій Віталійович

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна